

**Philippi Ecclesiae Eystettensis XXXIX. Episcopi. De
Eiusdem Ecclesiae Divis Tvtelaribvs. S. Richardo. S.
Willibaldo. S. Wvnibaldo. S. Walpvrga. Commentarius
nunc primum evulgatus**

Philipp <Eichstätt, Bischof>

Ingolstadii, 1617

IX. De tempore quo S. VWillibaldus & S. VVunibaldus ex Anglia
discesserunt, Quid de hoc tradat Marcellinus in vita S. Suuiberticum
digreßione, num historia illa se Suuiberto verè & sincerè nomen ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70477)

Geometrici, Viguit Horatius magnusq; Virgilius, Crispus & Salustius, & Urbanus Staius. Ludusq; fuit, omnibus insudare versibus, & dictaminibus, iucundisque cantibus. Quorum in scriptura & pictura inguis instantia, claret multipliciter hodierna experientia, dum studium nobilium clericorum vsu perpenditur vtillum librorum.

Hæc differere placuit contra Nouatores occasione Monasticæ & Scholasticæ vitæ S. Willibaldi, quem ipse Hæreticus Lucas Osiander in Epitome historiæ Ecclesiasticæ fatetur habuisse ingenium ad omnes disciplinas promptum, neq; id Balæus aut Centuriatores diffidentur.

CAPVT IX.

De tempore, quo S. Villibaldus & S. Vvinnibaldus ex Anglia discesserunt. Et quid de eo tradat Marcellinus in vita S. Suuiberti.

Mira, imò prorsus miracanit nobis Marcellinus, qui res gestas S. Suuiberti in literas misit. Quæ si vera essent, ruerent multa, quæ nos nunc pro compertis reputamus. Id vt videas, adscribam. Marcellini verba; vbi tamen aliquid de Ekberto dixerò. Erat is sacerdos, miro desiderio Ethnicos ad Christianam religionem traducendi incensus; qui ipse met in Germaniam eius rei gratia proficisci cogitans, cœlesti visione retentus est; ergo cum ipse propositum suum exequi nequiret, tentauit in opus verbi mittere, viros sanctos & industrios, inquit Venerabilis Beda li. 5. hist. Eccl. c. 11. in quibus eximius Vvillibrordus presbyterij gradu & merito præfulgebat. Quorum cum Willibrordo duode-

Marcell. cap. 6.
Tomo. I. S. viij.

duodecim fuisse, testatur Beda, tametsi singulorumque nomina non edit; edit autem ea Marcellinus hunc in modum. *Magnificus Praesul S. Ekbertus, sitiens & affectans salutem omnium hominum, & praecipue paganorum, Frisonum, & Saxonum, eò, quod Angli ab eis propagati sunt, non desistens à bona voluntatis inchoato proposito, tentavit adhuc in opus verbi Dei mittere illuc sanctos & industrios, & ad praedicandum verbum vitae strenuos, & idoneos viros, utpote actione & eruditione praecellosos. Elegit ergo & congregavit instar duodecim Apostolorum XII, Apostolicos viros, in fide constantes, ex diuersis monasteriis, ad praedicandum Germanis Catholicam fidem.* * Fuerunt autem hi missi, *VVillibrordus, Suuibertus, Acca, VVigbertus, VVillibaldus, VVinibaldus, Lebuinus, duo Euualdi, VVerenfridus, & ego minimus omnium Marcellinus, qui hanc historiam, sicut & S. VVillibrordi, conscripsi.* Omnes praefati Presbyteri & Sacerdotes fuerunt, ac sanctissimus Adelbertus Leuita, filius regis Dacorum, qui pro Christo dimittens regale patrimonium, cum praedictis electus à S. Egberto, amore Christi peregrinum non recusauit exilium. Et quoniam hi sancti Doctores propagati fuerunt in Anglia de Stirpe Frisonica & Saxonica, ideo conuenienter praedicare potuerunt Euangelium Christi in lingua Germanica. Quorum aliqui postmodum palma martyrij coronati fuerunt. Alij praedicationibus continuis inter barbaros usque ad obitum institerunt: Alij vacantibus Episcopis subrogati fuerunt, ut infra patebit. Igitur praeparatis omnibus, quae tantis viris necessaria videbantur mox praefati duodecim egregij Dominici gregis arietes, salutatis amicis, & parentibus, accepta benedictione tam eximij Archiepiscopi, superna comitante clementia, prospero vento in VViltenburg siue Traiectum aduehuntur, anno scilicet ab incarnatione Domini sexcentesimo nonagesimo, Pontificante Romae Apostolico

* Hic duodecim
sanctos nume-
rantur. Sed pau-
lo post additur,
duodecim, A-
delbertus, Leni-
m.

Stolico viro S. Sergio Papa, anno suo tertio. Hæc Marcellinus, quæ si vera sunt, necesse est, vt multa quæ constitutissima habentur, collabantur, & in tenues auras euanescant; nam si anno Domini D C. X C. ex Anglia abierunt; abierunt ergo Wunibaldus quidem decem; Willibaldus verò quatuordecim annis priusquam nasceretur. Et cum omnes isti excepto vno Adelberto Leuita, iam sacerdotij dignitate initiati fuerint, vt Marcellinus disertè scribit; oportet singulos, saltem vigesimum ætatis annum tunc compleisse. Ex quo rursus infero, S. Wunibaldum, non esse mortuum, anno ætatis suæ L X. sed X C. Nec Willibaldum anno ætatis L X X V I I. sed centesimo septimo: nec creatum esse Episcopū, quando X L I. sed quando L X X I. ætatis annum agebat; imò sequitur S. Willibaldum, quatuordecim annis ante S. Bonifacium ex Anglia, Euangelij promulgandi gratia abiisse, cum S. Bonifacij primus ex Anglia discessus & aduētus in Frisiam contigerit demum anno salutis D C C. I V.

*ex hypothese
Chronologia
Gretseriana.
alias aliter.*

*ex hypothese
Gretseriana
Chronologia.*

Neque hic vlla fit mentio Richardi patris simul peregrinantis. Quanquam hoc leuiusculum est; nam si alia non obstarent, responderi posset, hanc fuisse primam Willibaldi & Wunibaldi peregrinationem; postea in patriam reuersos inde patrem secum ad Romanum iter abduxisse; nam & ipse S. Svibertus cum Acca & duobus Ebaldis seu Evvaldis cumq; Marcellino Angliam repetiit, Acca omnino in Anglia remanente, & Lindisfarnensis Ecclesiæ infula decorato. Vt igitur S. Svibertus cum sociis, Acca excepto, ex Anglia in Frisiam rediit, ita Willibaldus quoq; & Wunibaldus patre suo comitati eò redire, vel aliò ire potuerunt.

c

Fortè

Fortè aliquis dicat: Willibaldum & Wunibaldum, de quibus Marcellinus, diuersos esse à nostris. Sed hoc effugium apertè præcludit Marcellinus; nam capite sexto memoràs, quomodo socij S. Willibrordi & sancti Svibertii in varias prouincias, Euangelicæ doctrinæ disseminandæ gratia, concesserint, de Willibaldo & Wunibaldo ita scribit. *S. Willibaldus orientalem Franciam adiens Aureatensis siue Aistattensis Episcopus effectus est. S. Wunibaldus frater eius Heidenheimensis Abbas est ordinatus*, vt proinde nullum dubium relinquatur, Willibaldum & Wunibaldum, de quibus Marcellinus, esse illos ipsos, quos Eistertenses, tanquam præcipuos patronos venerantur.

Obserua autem Balæi Cent. 2. cap. 19. seu oscitaniam, seu malam fidem, qui duodecim istos in Frisiam missos ex Marcellino exscribere & nominare sincerè non potuit: nam Winibaldum transformat in Wenefridum, Adelbertum Regis Deirorum filium, in Ogerum. Plechelmum in super effert & Iulium, quorum nullus est in Catalogo supposititij vel saltem à manu vitiatii & corrupti Marcellini. Ita voco, quia reuera non sincerus, sed Pseudomarcellinus est, dignus cui larua detrahatur, ne in posterum alios, etiam magnos viros, vt Baronium, Bozium, &c. decipiat. Eequidem Ioannes Molanus iam pridem suam de vita Svibertina apud Surium sententiam dixit in Indiculo sanctorum Belgij, verbo, *Egbertus*, his verbis. *Sunt manifestè vitiatæ per cuiusdam imperitiæ gesta S. Suuiber-ti; qui in cœlum abiit anno Redemptoris DCC. XVII.* Rectè Molanus, corrupta sunt gesta illa, si non prorsus suppositicia, & nec primitus quidem à vero Marcellino, discipulo S. Svibertii, sed aliquot sæculis post

ab alio quopiam composita; nam hæc, quæ nunc exstant, & Surius nobis exhibet, ex veri Marcellini officina non prodisse duobus potissimum argumentis ostendi potest; nam primò, Auðor iste vtitur vocabulis regionum & prouinciarum, quæ non nisi post aliquot centenos annos ab obitu S. Svuiberti exstiterunt, cuius generis sunt *Hollandia, Brabantia, Flandria, Westphalia, Lotharingia, Brunsvicum, Monasterium*, (vrbs *Westphalia*) *Anglia*, pro vniuersa Britannia, *Lecca*, pro Rheno flumine, *Embrica, Dauentria, Transsifelana*, & similia, de quorum nouitate vide Molanum in Indiculo litera I. verbo, *Ieron*, Iacobum Maierum lib. 10. Annalium Flandriæ, Petrum Bertium in Cosmographia, Cambdenū in Chorographia Britannia, Krantzium lib. 2. Saxoniam capite 31. & lib. 1. Metropoleos cap. 5. & lib. 4. cap. 14. Nam quod ad Angliam attinet, certò constat, hanc appellationem toti Insulæ (excepta Scotorum parte) ab Eberto demùm totius Heptarchiæ Monarcha post annum DCCC. impositam esse, qui ab Anglis potius, quàm ab aliis populis nomē petendum censuit, quod Angli essent numerosissimi, illi enim Northumbriam & Merciam amplissimas regiones cum orientali Anglia occuparant; Iutarum verò progenies solummodo Cantium & Vectam Insulam; & Saxones Saxoniam orientalem, Australem, & occidentalem possidebant, exiguam profectò portionem, si ad amplas illas Anglorum regiones conferratur, vt ait Cambdenus in sua Chorographia.

Ex his liquet Historiam de gestis S. Svuiberti immeritò præferre nomen veteris illius Marcellini Angli, quandoquidem fieri non potuit, vt ipse in sua scriptione nondum natis prouinciarum & urbium voca-

bulis vteretur. Nec est, quòd quis dicat; hæc à Surio esse; nam SURIUS manum suam ab illo commentario abstinuit, nec stylum mutavit, nec curiosius in Auctorem Auctorisque dicta inquisiuit.

Secundò idē probatur ex multis, quæ Auctor iste asserit, nec tamen conciaunt cum Beda, aut cum aliis antiquioribus & veracioribus historicis Anglicanis; vt quod cap. 1. dicit, Engistum (qui fuit vnus ex primis ducibus Anglosaxonum, quos Britones in subsidium contra Pictos & Scotos aduocarunt) Insulam pro Britannia *Angliam* nominasse, cum hoc nomen aliquot sæculis post, Insulæ inditum fuerit ab Eberto, postquam septem Britannia regna in vnum redegerat, qui promulgato edicto omnibus mandauit, vt post hac terra illa, nomine formato ab Anglis, Anglia nominaretur; eiusque Princeps, Rex Angliæ; non vt antea Rex Merciorum, Rex Cantuariorum, Rex Orientalium Saxonum, &c.

Cap. 14. dicit. S. Winifridum seu Bonifacium iam tempore Concilij Traiectensis à S. Willibrordo & à S. Sviberto anno Saluatoris D C. X C V I I. celebrati, fuisse Ecclesiæ Traiectensis Canonicum, hoc est, Presbyterum, cum Bonifacius anno demum D C C. vt supputat Serarius Notatione L I V. ad vitam S. Bonifacij, sacerdotium susceperit; & postea anno D C C. I V. in Frisiam, Euangelij annunciandi gratia concesserit. Jbidem Wironem *Episcopum Deirorum* facit, qui fuit Episcopus in veteri Scotia seu Hibernia, non Anglus sed Hibernus; & socium eius Plechelmum itidē Scotum seu Hibernum confundit cum Plechelmo Bedæ lib. 5. cap. 19. & 24. & eum vel *Massæ Candidæ*, vel *Candidæ Casæ* Episcopatum gessisse affirmat. Sed nullus

lus in Britannia *Candida Massæ* Episcopatus. *Candida Casæ* agnoscit Beda, vt & alij omnes; Eius loci Episcopuserat Plectelmus Bedæ, non Plechelmus Socius S. Wironis. Sed tempore Concilij Traiectensis celebratione anno DC. XCVII. non potuit Plectelmus esse Episcopus *Candidæ Casæ*, quia Beda loquens de Plectelmo anno orbis redempti DCC. XXXI. ait Episcopatum *Candidæ Casæ* auper fuisse institutum, primo Antistite Plectelmo. Quod nec satis commodè, nec satis verè diceretur, si iam ante XXXIV. annos Episcopatus iste existisset, ei que Plectelmus præfuisset; tot enim anni à Synodo Traiectensi vsque ad annum DC. XXXI. intercedunt.

Jam verò, quæ cap. 6. narrantur de Missione Svyberti & Willibrordi cum denis aliis sociis in Frisiam, plena sunt erroribus; Dicit enim Auctor, hanc missionem institutam esse auspiciis Eberti Archiepiscopi Eboracensis, cum vt ex Beda lib. 5. cap. 10. & 11. manifestissimè liquet, primus eius auctor fuerit Ebertus Presbyter, natione Anglus, qui in Hibernia monasticam vitam multis annis duxerat, cuius sanctitatem magnificè lociscitatis, vt & lib. 3. cap. 27. Venerabilis Beda deprædicat: qui principio ipsemet cum Sociis in Frisiam, & circumiacentes regiones nauigare statuerat: verùm diuino viso & oraculo domi manere & Huiensibus Monachis instruendis (qui à veritate traditionis Ecclesiasticæ in Paschate celebrando non nihil deflectebant) sese reseruare iussus est. Non tamen conqueuit, sed quod per se efficere non poterat, id per duodecim alios Apostolicos viros transcriptum dare studuit, inter quos eminebat Willibrordus, quem Beda nominatim exprimit; quæ missio seu Euange-

lica legatio accidit, ut quidem Pseudomarcellinus ait, anno Dominicæ Incarnationis D C. X C. Sed ex Beda lib. 5. apertè colligitur eam incidisse in annum Redemptoris D C. X C I I I. Nam cum Beda cap. 9. dixisset, Berechtvvaldum Archiepiscopum fuisse ordinatum anno D C. X C I I I. statim cap. 10. ait; *eo tempore, &c.* pergitque percensere, quid Ecbertus Presbyter circa missionem in Frisiam tentauerit effeceritque. Quo tempore Ecbertus, de quo Pseudomarcellinus necdum ad Archiepiscopatum Eboracensem euectus fuerat, quippe hac dignitate demùm inauguratus anno D C C. X X X I I. ut est in Auctario ad Epitomen. historię Ecclesiasticę Bedę ex editione Commeliana; nam in aliis quibusdam additamentum hoc non compareret, cumq; ut in eodem Auctario traditur Ecbertus Archiepiscopus supremum diem obierit anno D C C. L X I sequitur eum vel infantem, vel certè adolefcētulum, vel nondum in lucem editum fuisse, quando duodecim illi viri sancti & *industrii*, ut à Beda appellantur, missu Ecberti Presbyteri in Frisiam iraiccerunt. Quare corruunt, quæ Pseudomarcellinus fabulatur de Benedictione, quam ab Archiepiscopo Ecberto duodecim illi Ecclesiastę sub discessum in Frisiam petierint. Corruunt etiam quæ cap. 10. narrat de graui inualetudine Ecberti Archiepiscopi, quando Svuibertus cum Acca Presbytero in Britanniam reuersus est, ut Episcopalem consecrationem susciperet; idque anno Domini D C. X C V. quo tempore Ecbertus Eboracensis vel nondum homo erat, vel adolescentiæ annos vix attigerat.

Nec ex Anglia venerunt duodecim isti prædicatores, sed ex Scotia seu Hibernia, vbi morabatur Ecbertus.

bertus Presbyter, qui ex voto, quo se obstrinxerat, patriam terram, hoc est, Britanniam, quam nunc Angliam vocamus; nunquã reuisit. Et quamuis dubium nõ sit plerõsq; ex duodenario isto numero fuisse Anglos seu Anglosaxonas, ex Scotia tamen seu Hibernia ad messam Euangelicam emissos esse, ne mireris, erã enim in Hibernia *multi nobilium simul & mediocrium de gente Anglorum*, inquit Beda lib. 3. cap. 27. *qui, relicta Insulã patria, vel diuina lectionis vel continẽtioris vite gratia eò secedebant, quorũ nonnulli statim Monastica vita sese mancipabant, alij circum eundõ per cellas Magistrorum lectioni operam dare gaudebant.* In horum numero fuit etidem Ecbertus Presbyter, Auctor missionis in Frisiam, cui etiam in Scotia seu Hibernia, populares, hoc est, Anglosaxones deesse non poterant, quos ad ministerium istud deligeret, quandoquidem Anglosaxonibus Hiberniam petere, & in ea degere solenne erat. Migravit autem in cœlum pius iste Presbyter Ecbertus anno DCC. XXIX. cùm esset annorum XC. Et quamuis in S. Willibrordi vita, quę Alcuino tribuitur. Ecbertus vocetur Episcopus, à Beda tamen hoc nomine nunquam afficitur, cum ex ineunte prope modum ætate in Hibernia vsque ad extremum spiritum sub monastica professione delituerit. Itaque credibile est nomen *Episcopi*, in historiam Willibrordianam per incuriam irrepsisse.

Erroribus insuper accenseamus licet, quod scribit de duobus Ebaldis seu Evvaldis Albo & Nigro, quos annumerat duodecim prædicatorib⁹ ab Ecberto missis. Sed duos istos extra hunc duodenarium censum collocandos esse, planum fit ex Beda. Qui cum lib. 5. cap. 11. dixisset; ab Ecberto Presbytero *duodecim viros sanctos*

sanctos & industrios in opus verbi destinatos esse, subiungit: Horum secuti exempla, duo quidam Presbyteri de natione Anglorum, qui in Hibernia multo tempore pro aeterna patria exulauerant, venerunt ad prouinciam antiquorum Saxonum, si fortè aliquos ibidem prædicando Christo acquirere possent; qui postea Martyrium subierunt; de quo copiosè Beda. Ex cuius verbis liquidò apparet, duos istos Ebaldos fratres, non fuisse ex duodenario illo numero; sed exemplo duodenarij illius excitatos, ad Euangelij prædicationem accessisse. Quocirca inter figmenta itidem pono, quod cap. 10. scribit de duobus Evvaldis in Britanniam Svibertum comitatis & inde in Hiberniam profectis, cum promissione, se quæprimum in Germaniam subsecuturos; nam qui religioni non habuit duos istos fratres duodenario Ecbertino accensere, ei neque istud comminisci religio fuit, præsertim cum exploratum sit sanctos istos fratres non diu ab aduentu suo Martyrij laurea insignitos esse.

Cap. 14. collocat Lebuinum seu Leuinum inter illos, qui post Synodum Traiectensem in varias orbis partes Euangelij disseminandi gratia abierunt, qui martyrio propè Gandauum coronatus est. Sed communi Historicorum & Chronologorū testificatione compertum est S. Leuinum sanguinem pro Christiana religione fudisse anno Saluatoris D C. XXXIII. aut summum D C. LIV. Quomodo igitur Traiectensi Synodo anno D C. XCVII. habitæ interesse potuit?

Cap. 4. repetit commentum de Ecberti Archiepiscopatu Eboracensi, sub quo Svibertum Canonicum fuisse, tam verò consonat, quàm illud, quod ibidem traditur, S. Columbanum, qui postea Abbatiam

Luxo-

Luxouienſem adminiſtrauit, fuiſſe Anglum. Plura errata, & quidem longè plura occurrunt in illa hiſtoria Svibertina, Marcellini ſpecioſo nomine velata: quæ diligenter enotauit, & ad me miſit R. P. Stephanus Vitus Societatis noſtræ Theologus. Sed hæc, quæ attulimus, ſufficiunt, opinor, ad detrahendam fidem iis, quæ de Willibaldo & Wunibaldo commemorat. Si enim errat in mittente, vt reuera errat; ſi errat in loco, vnde miſſio prodijt, vt reuera errat: ſi errat in perſonis miſſis, vt in duobus Ewaldis, & in Leuino ſeu Lebuino, cauſæ nihil video, cur circa Willibaldum & Wunibaldum veridicus exiſtimari debeat, præſertim repugnantibus cunctis antiquis monumentis, & vniuerſa Eccleſiæ Eſtettens ſis à maioribus per longam ſeculorum ſeriem accepta traditione. Nunc ad alia gradum faciamus.

CAPVT X.

*Quid Othlonus de diſceſſu S. Willibaldi
& Wunibaldi prodiderit.*

Othlonus, qui reſgeſtas S. Bonifacij literis ad poſteritatem tranſmiſit, longè aliter de diſceſſu S. Willibaldi & S. Wunibaldi ex Anglia ſcribit, nimirum à S. Bonifacio in Germanicam meſſem euocatos fuiſſe, vt ſubſidio accurrerent laboranti in vinea Domini, nec tantis laboribus ſufficienti. Accipe verba Othloni. *Prædicans & baptizans ſanctus præſul Bonifacius in Thuringorum & Heſſorum regionibus, perſpexit meſſem quidem eſſe multam ibi, ſed operarios paucos ad copioſam multitudinem credentium inſtruendam. Vnde in provinciam patriam quæ ſuam mittens, exinde tam ſæmi-*

*Othl. cap. 30.
lib. 1.*

d nas,